

Finansutskottets betänkande

1978/79: 23

med anledning av i propositionen 1978/79: 100 framlagda förslag om vissa anslag för budgetåret 1979/80 inom ekonomidepartementets verksamhetsområde jämte motioner

I detta betänkande behandlar utskottet

propositionen 1978/79: 100 bilaga 10 Ekonomidepartementet med undantag för Litt. B Centrala myndigheter m. m. punkterna B 8—10, vilka delar behandlas av näringsutskottet, samt

motionerna 1978/79: 239, 493, 1110, 1116, 1700 och 2104.

SJUNDE HUVUDTITELN

Ekonomidepartementet m. m.

1. **Ekonomidepartementet m. fl. anslag.** Utskottet tillstyrker regeringens i propositionen 1978/79: 100 bilaga 10 (ekonomidepartementet) under punkterna A 1—A 4 (s. 7—8) framlagda förslag och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1979/80 anvisar

1. till *Ekonomidepartementet* ett förslagsanslag av 8 691 000 kr.,
2. till *Ekonomiska attachéer* ett förslagsanslag av 1 751 000 kr.,
3. till *Kommittéer m. m.* ett reservationsanslag av 5 000 000 kr.,
4. till *Extra utgifter* ett reservationsanslag av 160 000 kr.

Centrala myndigheter m. m.

2. **Statistiska centralbyrån: Statistik, register och prognoser.** Regeringen har under punkten B 1 (s. 10—42)

1. berett riksdagen tillfälle att ta del av vad som anförts i propositionen om statistikproduktionen vid statistiska centralbyrån,

2. föreslagit riksdagen att bemyndiga regeringen att vid statistiska centralbyrån inrätta en tjänst för överdirektör med beteckningen Cp och dra in en tjänst som planeringschef,

3. föreslagit riksdagen att till Statistiska centralbyrån: Statistik, register och prognoser för budgetåret 1979/80 anvisa ett förslagsanslag av 204 925 000 kr.

I motionen 1978/79: 239 av Sten Svensson m. fl. (m) hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär att förevarande motion överlämnas till delegationen för företagens uppgiftslämnande m. m. för beaktande,

2. att riksdagen beslutar uttala att företagen bör få ersättning för det arbete som de åläggs genom sin uppgiftsskyldighet.

I motionen 1978/79: 493 av Kurt Hugosson m. fl. (s) hemställs att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till regeringen begära att en parlamentarisk utredning tillsätts med uppgift att utreda den statliga statistikens innehåll i enlighet med vad som anförts i förevarande motion.

I motionen 1978/79: 1116 av Åke Gillström (s) hemställs att riksdagen måtte besluta att som sin mening ge regeringen till känna att i kommande budgetproposition utrymme bör beredas för SCB att medverka i det projekt som förberetts om uppföljning av individualstatistik i grundskolan.

I motionen 1978/79: 1700 av andre vice talmannen Tage Magnusson m. fl. (m) hemställs att riksdagen beslutar att anslaget till statistiska centralbyrån reduceras med ett belopp motsvarande kostnaderna för partisympatiundersökningarna.

I motionen 1978/79: 2104 av Kjell-Olof Feldt m. fl. (s) hemställs att riksdagen beslutar

1. att anhålla att regeringen ger riksrevisionsverket i uppdrag att utveckla ett system för löpande studier och prognoser avseende inkomst- och förmögenhetsfördelningen i samhället,

2. att till Statistiska centralbyrån: Statistik, register och prognoser för budgetåret 1979/80 under VII. huvudtiteln anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 480 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 205 405 000 kr.

Propositionen

Behandlingen av statistiska centralbyråns (SCB) anslagsframställning för budgetåret 1979/80 har enligt föredraganden präglats av stor restriktivitet vid prövningen av framförda förslag till utbyggnad av statistikproduktionen. Den restriktiva hållningen har varit motiverad av bl. a. angelägenheten av att hålla nere företagens och medborgarnas uppgiftslämnande. Därtill kommer att budgetarbetet i år av finansiella skäl måste kännetecknas av stor återhållsamhet.

Föredraganden framhåller att det är en viktig uppgift för SCB att, parallellt med bevakningen av nya behov, fortlöpande bevaka och lämna förslag till tänkbara besparingar i verksamheten. I SCB:s konsolideringsprocess bör enligt föredraganden ingå att pröva i vad mån omprioriteringar kan ske såväl mellan befintlig och ny statistik som mellan olika ämnesområden, detta sagt mot bakgrund av att statistiken successivt måste anpassas till de nya eller ändrade behov som följer av samhällsutvecklingen.

I årets anslagsframställning har SCB redovisat de slutliga resultaten av den översyn som har genomförts beträffande möjligheterna till ökad självfinansierad uppdragsverksamhet. I tre fall har en överföring från anslags- till uppdragsfinansiering bedömts möjlig. Det från kostnadsynpunkt viktigaste förslaget avser undersökningarna om hushållens inköpsplaner, som f. n. kostar ca 3,3 milj. kr. I princip anser SCB att uppdragsfinansierad statistikproduktion kan vara lämpligt om användningen av statistiken är knuten till en eller några få uppdragsgivare och det allmänna intresset av statistiken är ringa. Föredraganden delar detta synsätt i stort. SCB bör enligt föredraganden även i fortsättningen noggrant undersöka i vad mån det är möjligt att överföra statistikproduktion från anslags- till uppdragsfinansiering. SCB bör redovisa sina förslag till sådan överföring i sina anslagsframställningar.

För anslaget Statistik, register och prognoser beräknar föredraganden medelsbehovet till totalt 204,9 milj. kr., vilket innebär en ökning med 8,9 milj. kr. Bortses från kompensation för pris- och löneökningar med knappt 17 milj. kr. innebär förslaget en minskning av medelstilldelningen med ca 8 milj. kr. Fördelningen på delprogram resp. på löpande verksamhet, s. k. intermittenta undersökningar samt utvecklingsarbete framgår av sammanställningarna.

Föredraganden biträder SCB:s förslag om indragning av en tjänst som planeringschef och utökning med en tjänst som överdirektör.

Frågan om företagens och enskildas uppgiftslämnande har sedan länge varit föremål för uppmärksamhet i skilda sammanhang, framhåller föredraganden. På senare år har flera åtgärder vidtagits som syftar till att få ner uppgiftslämnandet. Delegationen för företagens uppgiftslämnande — DEFU — har till uppgift att under en treårsperiod lägga grunden för en fortlöpande bevakning av uppgiftslämnandet. I delegationens arbete ingår bl. a. att inom några särskilda sektorer i detalj gå igenom uppgiftsinsamlingen för att se om man kan avvara, förenkla eller samordna lämnandet av uppgifter. Huvuduppgiften för den i mars 1977 tillsatta SCB-utredningen är att i samma syfte och i

	1977/78 Utfall	1978/79 Anvisat	1979/80 Beräknar	
			SCB	Före- dragan- den
1 000-tals kronor				
Löpande verksamhet	170 998	176 296	200 279	189 496
Intermittenta undersökningar	8 337	8 354	3 997	3 691
Utvecklingsarbete	14 344	11 373	16 219	11 738
Retroaktiv lön	2 921	—	—	—
Summa	196 600	196 023	220 495	204 925

Delprogram	1977/78 Utfall	1978/79 Anvisat	1979/80 Beräknar	
			SCB	Före- dragan- den
1 000-tals kronor				
1) Extern samordning	2 535	2 297	2 563	2 408
2) Jordbruk och skördeskadeskydd m. m.	39 726	35 716	39 692	38 637
Därav under X huvudtiteln	(27 705)	(26 902)	(28 711)	(28 551)
3) Industri och byggnadsverksamhet	14 166	15 202	16 682	16 261
4) Handel, servicenärings- och priser	15 007	17 118	18 347	18 155
5) Bostäder, andra byggnader och fastigheter	12 357	13 453	14 328	14 222
6) Samhällsekonomi och offentlig förvaltning	22 061	23 312	26 548	25 611
7) Arbetsmarknad	26 229	25 800	30 051	29 196
8) Befolkning och hushåll	34 109	27 481	23 913	22 258
Därav folk- och bostadsräkning 1975/1980	(10 262)	(200)	(200)	(200)
9) Rätts- och socialväsande	10 531	11 548	12 162	12 418
10) Utbildning, forskning och kultur	14 437	14 041	16 313	14 712
11) Befolknings-, yrkes- och utbildningsprognoser	4 651	5 342	6 106	5 761
12) Bibliotek och information m. m.	3 423	8 195	9 942	9 088
13) Arkiv	6 989	6 464	7 391	6 990
14) Standardisering, gemensam metodutveckling och projektbundet utvecklingsarbete	20 425	17 156	23 423	17 959
Därav utvecklingsarbete	(14 344)	(11 373)	(16 219)	(11 738)
Ofördelade kostnader som motsvaras av intäkter	1 873	2 168	2 306	2 306
Retroaktiv lön	2 921	—	—	—
Summa kostnader	236 440	225 293	249 767	235 982
Avgår intäkter	39 840	29 270	31 217	31 057 ¹
Tillkommer div. gemensamma kostnader	—	—	1 945	—
Summa	196 600	196 023	220 495	204 925

¹ Härav utgör 200 000 kr. medel från anslaget Statistiska centralbyrån: Folk- och bostadsräkning 1975/1980 under sjunde huvudtiteln och 28 551 000 kr. medel från anslaget Administration av permanent skördeskadeskydd m. m. under tionde huvudtiteln. Vidare utgör 422 000 kr. intäkter från försäljning av publikationer och 1 884 000 kr. ersättning till statistiska centralbyrån från socialstyrelsen, byggnadsstyrelsen och skolöverstyrelsen för vissa kostnader för det gemensamma biblioteket i kvarteret Garnisonen.

nära samarbete med DEFU granska ett antal av SCB:s statistikprodukter.

I propositionen redovisas de förslag till lätnader i uppgiftslämnarbördan som SCB-utredningen lagt fram i sitt delbetänkande (Ds E 1978: 2) Minskade uppgiftskrav på företag. I delbetänkandet har utredningen redovisat sin granskning av åtta av SCB:s statistikprodukter i vilka företag är uppgiftslämnare. Utredningens förslag har störst bety-

delse för den kortperiodiska statistiken över löner och sysselsättning, metallstatistiken och stålstatistiken.

Föredraganden understryker vikten av att åtgärder vidtas på en bred front för att minska företagens uppgiftslämnarbörda men framhåller samtidigt att de uppgifter som inhämtas ofta fyller väsentliga informationsbehov. Det kan därför uppstå avvägningsproblem där det — såvitt avser SCB:s verksamhetsområde — gäller att väga samhällets behov av statistik på skilda områden mot de besvär och kostnader som drabbar uppgiftslämnarna. Denna avvägning är ofta vanskelig, framhåller föredraganden, och kan inte göras en gång för alla utan måste upprepas regelbundet, eftersom förutsättningarna i olika avseenden ändras efter hand.

Föredraganden förordar, mot bakgrund av SCB-utredningens förslag och remissyttrandena häröver, vissa begränsningar av lönesumme- och sysselsättningsstatistiken för byggnadsarbetare och av metallstatistiken.

Motionerna

I *motionen 239* anføres att det är en stor olägenhet att företagen tvingas lämna samma uppgifter vid ett flertal tillfällen och till allt fler mottagare under ett verksamhetsår. Många skäl talar enligt motionärerna för en samordnad insamling av åtminstone de s. k. basuppgifterna. En tänkbar lösning är att låta *en* myndighet svara för insamlandet av alla basuppgifter, varefter alla övriga myndigheter — såväl statliga som kommunala — bör hänvisas till denna instans. Motionärerna anger länsstyrelserna som lämpliga att ansvara för insamlingen av basuppgifter, vilken skulle kunna ske genom att företagen upprättar en "uppgiftsdeklaration" vid den tidpunkt på året då företagen har att inge den ekonomiska deklarationen. Delegationen för företagens uppgiftslämnande (DEFU) bör enligt motionärerna undersöka huruvida det är möjligt att införa den angivna formen av "uppgiftsdeklaration" samt utarbeta förslag till särskilda regler för vidarebefordran av uppgifter till andra myndigheter.

Motionärerna anför vidare att det bästa sättet att komma åt problemet med de ökande blanketterna är att — utöver den föreslagna samordningen av insamlandet av basuppgifter — införa en ersättning till företagen för uppgiftslämnandet. Motionärerna föreslår att riksdagen uttalar att sådan ersättning bör utgå.

I *motionen 493* föreslås att riksdagen hos regeringen begär att en parlamentarisk utredning tillsätts med uppgift att utreda den statliga statistikens innehåll. Motionärerna noterar bl. a. att producenterna av statlig statistik, bland dem SCB, fortlöpande följer behoven av statistik. Sådana behovsinventeringar kan i och för sig göras mer omfattande och djupgående, anför motionärerna, som dock anser det viktigt att man

med längre intervaller gör en genomgång på central nivå av statistikbehoven på olika basområden. Samhällsutvecklingen motiverar omprövning av statistik, skapar behov av ny statistik och kräver nya bedömningar av statistikens roll och användning på olika områden. Eftersom det är i riksdagen beslut fattas om vilken statistik som skall produceras bör enligt motionärerna en eventuell utredning av statistikens innehåll bli parlamentarisk. Utredningen skulle enligt motionärerna konkret behandla statistiken på varje behovsområde i fråga om såväl den statistik som f. n. framställs som nya statistikbehov på olika områden. Den borde även överväga statistikens roll i samhället, långsiktiga planer för utveckling av statistiken och den framtida beslutsprocessen för statistiken.

I *motionen 1116* anføres att skolöverstyrelsen, universitets- och högskoleämbetet och SCB i samverkan har planerat ett nytt s. k. individualstatistikprojekt. I budgetpropositionen har SCB inte tilldelats medel på sådant sätt att dess medverkan i projektet kan inrymmas. Då man anser det synnerligen angeläget att det planerade projektet kommer till stånd föreslår motionären att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att i kommande budgetproposition utrymme bör beredas för SCB att medverka i det förberedda projektet.

I *motionen 1700* anføres att det inte bör ankomma på statsmakterna att finansiera politiska opinionsundersökningar åt de politiska partierna, varför anslagen för SCB:s partisympatiundersökningar bör utgå.

I *motionen 2104* anføres att intresset för inkomst- och förmögenhetsfördelningen i Sverige och dess utveckling över tiden har ökat under senare år. Delvis är detta enligt motionärerna en följd av de internationellt sett höga ambitioner för fördelningspolitiken som många grupper har i vårt land. Samtidigt har den ekonomiska utvecklingen i Sverige under de senaste åren i vissa avseenden gjort bilden mer komplicerad och svåröverskådlig. Den ekonomiska stagnationen 1977—1978 och de historiskt sett snabba prisstegringarna under de senaste åren har, anför motionärerna, lett till betydande omfördelningar av inkomster och förmögenheter, som delvis varit oförutsedda och i alla händelser svåra att överblicka. Genom att utrymmet för allmänna standardstegringar sannolikt kommer att vara begränsat under 1980-talet kommer fördelningsfrågorna enligt motionärerna att ställas i fokus för intresset på ett annat sätt än under 1950- och 1960-talen, då en utjämning kunde genomföras parallellt med standardförbättringar för alla stora grupper.

Motionärerna pekar på att inte minst under den senaste 10-årsperioden olika studier — såväl löpande som av engångskaraktär — har genomförts för att belysa inkomst- och förmögenhetsfördelningen och dess utveckling i vårt land. Motionärerna framhåller att i de befintliga

undersökningarna emellertid genomgående studeras endast historiska förhållanden och att de uppgifter som publiceras vanligen är flera år gamla. Detta ser motionärerna som mycket otillfredsställande med tanke på att såväl den breda allmänheten som de politiska partierna, arbetsmarknadens organisationer, massmedia m. fl. förmodligen är speciellt intresserade av utvecklingen under de senare åren och även av vad som kan väntas ske under den närmaste framtiden. Av denna anledning föreslår motionärerna att det snarast utvecklas ett system för studier av inkomst- och förmögenhetsutvecklingen i vårt land, som förmår att belysa vad som har skett under nyss förfluten tid och vad som kan bedömas ske under t. ex. det närmast följande året.

När det gäller vilken myndighet som skall ha huvudansvaret för att utföra undersökningarna har motionärerna valt riksrevisionsverket (RRV). Orsaken är att RRV har ett gott basmaterial från sina taxeringsstatistiska undersökningar och dessutom redan har utvecklat en prognosverksamhet på inkomstområdet. Arbetet bör ske i nära samverkan med institutet för social forskning (SOFI) och SCB och eventuellt även med företrädare för ekonomidepartementet, konjunkturinstitutet och den samhällsekonomiska forskningen.

Dessutom föreslår motionärerna att SCB beviljas ytterligare 480 000 kr. under budgetåret 1979/80 för en intermittent utbyggnad av de löpande inkomstfördelningsundersökningarna med uppgifter om förmögenheternas fördelning och sammansättning bland fysiska personer. Kostnaden för utbyggnaden beräknas till brutto 600 000 kr. vart femte år. Eftersom SCB kan begränsa den löpande statistiken med en årlig besparing om 120 000 kr., uppkommer långsiktigt ingen merkostnad. Motionärerna hänvisar till att finansutskottet i sitt betänkande 1978/79: 5 har uttalat stöd för en sådan omläggning av förmögenhetsstatistiken.

För att undvika utgiftsökningar föreslår motionärerna i motionen 1978/79: 2105 att anslaget under X. huvudtiteln Administration av permanent skördeskadeskydd m. m. räknas ned med 480 000 kr., vilket bör kunna ske genom att begränsa SCB:s utvecklingsarbete med lantbruksstatistiken med detta belopp i avvaktan på förslag från de utredningar som f. n. undersöker SCB:s lantbruksstatistik.

Utskottet

Förslagen i propositionen rörande anslag till SCB innebär att den tidigare inledda konsolideringsprocessen fortsätter. Utskottet delar föredragandens uppfattning att tidigare anförda skäl för en restriktiv hållning till förslag om utbyggnad av statistikproduktionen fortfarande äger giltighet. Utskottet ansluter sig också till uppfattningen att uppdragsfinansiering av statistikproduktionen kan vara lämplig om användningen av statistiken är knuten till en eller några få uppdragsgivare och

det allmänna intresset av statistiken är ringa. SCB bör, som föredraganden anför, även i fortsättningen noggrant undersöka i vad mån det är möjligt att överföra statistikproduktion från anslags- till uppdragsfinansiering.

I anslutning till ställningstagandet till SCB-utredningens förslag anför föredraganden vissa allmänna synpunkter på frågan om företagens och enskildas uppgiftslämnande. Bl. a. framhålls vikten av att åtgärder vidtas på bred front för att minska företagens uppgiftslämnarbörda. Föredraganden framhåller samtidigt att de uppgifter som inhämtas ofta fyller väsentliga informationsbehov.

Utskottet har vid flera tidigare tillfällen behandlat frågan om uppgiftslämnandet. En utförlig behandling skedde i betänkandet FiU 1976/77: 25. I detta betänkande underströk utskottet att uppgiftsinhämtandets omfattning i hög grad var att se som ett avvägningsproblem, där värdet av den insamlade informationen måste vägas bl. a. mot kostnaderna för uppgiftslämnarna. Utskottet instämmer således i vad föredraganden nu anför i denna fråga.

Uppgiftslämnandet behandlas även i *motionen 239*. Motionärerna föreslår dels att ett system för samordnad insamling av vissa basuppgifter från företagen utreds, dels att riksdagen skall uttala sig för att företagen får ersättning för uppgiftslämnandet.

Enligt vad utskottet inhämtat pågår redan inom statskontoret en utredning om behovet av samordning avseende registrering av data om företag och organisationer. Bl. a. utreds frågan om ett register med basuppgifter om företag. Arbetet sker i kontakt med såväl SCB som delegationen för företagens uppgiftslämnande (DEFU). Inom SCB arbetar man sedan länge med det centrala företagsregistret och andra projekt som har nära anknytning till frågeställningen. Med hänsyn till pågående utredningsarbete finner utskottet det inte lämpligt att också DEFU startar särskilt utredningsarbete.

Även frågan om ersättning till uppgiftslämnarna har utskottet behandlat vid tidigare tillfällen. I betänkandet FiU 1976/77: 3 framhöll utskottet bl. a. att offentlig statistik i hög grad är en samhällsservice till allmänhet och näringsliv. Uppgiftslämnarna blir därmed, direkt eller indirekt, också konsumenter av statistiken. Utskottet fann det likväl rimligt att för- och nackdelarna med ett ersättningssystem belystes närmare men framhöll att ersättningsfrågan blir av mindre betydelse om åtgärder genomförs som åstadkommer en minskning av uppgiftslämnandet. DEFU har enligt sina direktiv bl. a. till uppgift att genomföra en utredning av ersättningsfrågan. Mot bakgrund härav och med erinran om att huvuddelen av företagens uppgiftslämnande avser skatter, tullar och socialförsäkringsavgifter bör riksdagen enligt utskottets mening inte nu göra något uttalande i frågan.

Med det anförda avstyrker utskottet *motionen 239*.

I *motionen 493* föreslås att en parlamentarisk utredning tillsätts med uppgift att utreda den statliga statistikens innehåll. Motionärerna hänvisar till att SCB:s styrelse i särskild skrivelse till regeringen föreslagit detsamma. Styrelsen har, i likhet med motionärerna, framhållit att det är viktigt att det med längre intervaller görs en genomgång på central nivå av statistikbehoven på olika basområden. Föredraganden har med anledning av skrivelsen i propositionen anfört att han för egen del kan hålla med om att det kan finnas skäl för att i någon form se över statistikproduktionen. Framställningen från SCB:s styrelse är f. n. föremål för överväganden inom ekonomidepartementet. Föredraganden avser att ta ställning till förslaget om en utredning när remissbehandlingen avslutats av tre betänkanden rörande SCB:s verksamhet. Betänkandena behandlar frågan om SCB:s uppgiftsinsamling, behovet av framtida folk- och bostadsräkningar och frågan om SCB:s behov av datorkapacitet fram till mitten av 1980-talet.

Även utskottet anser att skäl kan finnas för att göra en mera samlad översyn av statistikproduktionen. Med hänsyn till att den i motionen väckta frågan redan är föremål för överväganden inom ekonomidepartementet bör emellertid enligt utskottets mening något uttalande från riksdagens sida nu inte göras. Motionen 493 avstyrks.

I *motionen 1116* föreslås att riksdagen skall ge regeringen till känna att i kommande budgetproposition utrymme bör beredas för SCB att medverka i det projekt som förberetts om uppföljning av individualstatistik i grundskolan.

I sitt av riksdagen godkända betänkande FiU 1978/79: 20 har utskottet bl. a. anfört att uttalanden som binder regeringen inför budgetarbeten avseende kommande budgetår inte bör göras. Utan att i sak ta ställning till behovet av den statistik som behandlas i motionen 1116 avstyrker utskottet därför motionsyrkandet.

I *motionen 1700* föreslås att anslagen för SCB:s partisympatiundersökningar skall utgå.

Utskottet behandlade frågan om anslag för partisympatiundersökningarna senast i betänkandet FiU 1977/78: 20. Utskottet ansåg då att partisympatiundersökningarna borde komma till utförande även i framtiden. Utskottet fann det vara ett värde i sig att det görs flera olika politiska opinionsmätningar. Partisympatiundersökningarnas särskilda värde ligger, anförde utskottet vidare, bl. a. i att deras resultat redovisas i sin helhet på ett likvärdigt sätt för alla intresserade. Metoder och redovisning är underkastade offentlig insyn. Det stora urvalet ger möjlighet till djupare analyser och nedbrytning på skilda medborgargrupper. Materialet är också tillgängligt för ytterligare bearbetning. Då SCB hade visat att en uppdragsfinansiering varken var lämplig eller möjlig förordade utskottet en fortsatt anslagsfinansiering av undersökningarna, vilket också blev riksdagens beslut.

Frågan om anslagsfinansiering av partisympatiundersökningarna har enligt utskottets mening inte i något avseende förändrats sedan riksdagen senast behandlade den. Utskottet vidhåller därför sin tidigare uppfattning och avstyrker motionen 1700.

I *motionen 2104* förordas dels att ett system utvecklas för löpande studier och prognoser avseende inkomst- och förmögenhetsfördelningen i samhället, dels att SCB beviljas ytterligare 480 000 kr. under budgetåret 1979/80 för en intermitterande utbyggnad av de löpande inkomstfördelningsundersökningarna med uppgifter om förmögenheternas fördelning och sammansättning bland fysiska personer.

Utskottet har senast i betänkandet FiU 1978/79: 5 behandlat frågan om statistiken över inkomst- och förmögenhetsfördelningen. Utskottet konstaterade då att det är angeläget att bättre än hittills kunna följa förmögenhetsutvecklingen i vårt land, bl. a. för att få underlag för politiska beslut. I enlighet med vad utskottet sålunda tidigare uttalat vill utskottet nu instämma i motionärernas uppfattning att det vore av stort värde, såväl för den breda allmänheten som för de politiska partierna, arbetsmarknadens organisationer, massmedia m. fl., att fortlöpande ha tillgång till i vart fall ungefärliga uppskattningar av förändringar i inkomst- och förmögenhetsfördelning för de närmast bakomliggande åren och prognoser för det närmast följande året. Utskottet tillstyrker därför att ett arbete inleds med att utveckla ett dylikt system för studier av inkomst- och förmögenhetsutvecklingen i vårt land.

Motionärerna har förordat att riksrevisionsverket (RRV) skall ha huvudansvaret för det föreslagna utvecklingsarbetet. Som motionärerna framhållit är det tre myndigheter som har den främsta kunskapen på det aktuella området, nämligen RRV, SCB och institutet för social forskning (SOFI). Utskottet anser för sin del att det bör ankomma på regeringen att avgöra i vilka former arbetet skall ske och vilken myndighet som skall ha huvudansvaret för detsamma.

Det bör enligt utskottets mening understrykas att en förutsättning för att man skall få fram användbar statistik och prognoser avseende *förändringar* i inkomst- och förmögenhetsfördelningen är att man har dels en acceptabel bild av fördelningen vid en viss tidpunkt — alltså av basen för förändringar, dels en uppfattning om vilka faktorer som bestämmer förändringarna (prisutveckling, förändringar av skatter och bidrag m. m.). Bland annat av detta skäl är det också utskottets mening att den av SCB föreslagna utbyggnaden av de löpande inkomstfördelningsundersökningarna med uppgifter om förmögenheternas fördelning och sammansättning bland fysiska personer bör komma till stånd.

För att undvika utgiftsökningar har motionärerna i *motionen 2105*, som bereds av jordbruksutskottet, föreslagit att anslaget Administration av permanent skördeskadeskydd m. m. under tionde huvudtiteln räknas

ned med 480 000 kr. Enligt vad utskottet inhämtat har jordbruksutskottet emellertid beslutat avstyrka motionen 2105. Finansutskottet förordar för sin del att en omDisposition i stället sker under förevarande anslag, i första hand genom en minskning av medlen för utvecklingsarbete. Någon uppräknig i förhållande till regeringens förslag bör således inte ske. Det får ankomma på SCB att föreslå hur den erforderliga omDispositionen skall ske.

Vad utskottet anført om dels ett system för löpande studier och prognoser avseende inkomst- och förmögenhetsfördelningen i samhället, dels dispositionen av medlen under förevarande anslag bör ges regeringen till känna. Utskottet har i övrigt inget att erinra mot anslagsberäkningen i propositionen.

Utskottet tillstyrker att regeringen bemyndigas att vid SCB inrätta en tjänst som överdirektör och dra in en tjänst som planeringschef.

Utskottet hemställer

1. beträffande *företagens uppgiftslämnande m. m.* att riksdagen avslår motionen 1978/79: 239,
2. beträffande *utredning om den statliga statistikens innehåll* att riksdagen avslår motionen 1978/79: 493,
3. beträffande *uppföljning av individualstatistiken i grundskolan* att riksdagen avslår motionen 1978/79: 1116,
4. beträffande *studier och prognoser avseende inkomst- och förmögenhetsfördelningen* att riksdagen med anledning av motionen 1978/79: 2104 yrkandet 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført,
5. beträffande *statistikproduktionen vid statistiska centralbyrån* att riksdagen med anledning av vad som anført i propositionen 1978/79: 100 bilaga 10 punkten B 2 moment 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført,
6. beträffande *inrättande av en överdirektörstjänst* att riksdagen bemyndigar regeringen att vid statistiska centralbyrån inrätta en tjänst för överdirektör med beteckningen Cp och dra in en tjänst som planeringschef,
7. beträffande *anslaget* att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med anledning av motionen 1978/79: 2104 yrkandet 2 samt med avslag på motionen 1978/79: 1700
 - a. till *Statistiska centralbyrån: Statistik, register och prognoser* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 204 925 000 kr.,
 - b. som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført beträffande dispositionen av anslaget.

3. Statistiska centralbyrån: Uppdragsverksamhet. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten B 2 (s. 42—43) och hemställer

att riksdagen till *Statistiska centralbyrån: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.

4. **Konjunkturinstitutet.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten B 4 (s. 44—46) och hemställer

att riksdagen till *Konjunkturinstitutet* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 10 210 000 kr.

5. **Myntverket: Förvaltningskostnader m. fl. anslag.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna B 5—B 7 (s. 46—49) och hemställer att riksdagen för budgetåret 1979/80 anvisar

1. till *Myntverket: Förvaltningskostnader* ett förslagsanslag av 6 287 000 kr.,
2. till *Myntverket: Uppdragsverksamhet* ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
3. till *Myntverket: Utrustning* ett reservationsanslag av 755 000 kr.

Diverse

6. **Lönsparande m. m.** Regeringen har under punkten C 1 (s. 55—56) föreslagit riksdagen att till Lönsparande m. m. för budgetåret 1979/80 anvisa ett förslagsanslag av 111 000 000 kr.

I motionen 1978/79: 1110 av Gösta Bohman m. fl. (m) hemställs — med hänvisning till motiveringen i motionen 1978/79: 1108 avsnittet Ett spritt ägande — att riksdagen hos regeringen anhåller om åtgärder i syfte att förbättra informationen om skattefondsparandet.

Utskottet

Från anslaget bestrids utgifter för olika former av lönsparande. Av det föreslagna anslagsbeloppet avser 95 milj. kr. vinstutlottning inom lönsparandet på vinstsparkonto, 12,5 milj. kr. statens kostnader för sparpremiering inom samma sparform samt 3,5 milj. kr. information om de tre lönsparformerna. Utskottet har inget att erinra mot anslagsberäkningen.

I motionen 1110 föreslås att riksdagen hos regeringen anhåller om åtgärder i syfte att förbättra informationen om skattefondsparandet. I den motivering för yrkandet som återfinns i motionen 1108 hänvisar motionärerna till att endast 10 % av det totala antalet sparare i det s. k. värdesäkra lönsparandet har satt in sina sparmedel på skattefondkonto. En orsak här till kan enligt motionärerna vara att sparandet i aktier uppfattas som en komplicerad sparform, varför man anser det ange-

läget att öka informationen om skattefondkontona i syfte att stimulera till ett ökat aktiesparande.

Utskottet vill, i likhet med motionärerna, framhålla att det kan finnas flera skäl till att fördelningen mellan sparande på skattesparkonto resp. skattefondkonto blivit den som motionärerna anger. Utskottet vill i sammanhanget erinra om att regeringen i september 1978 tillsatte en särskild delegation med uppdrag att följa och analysera lönsparsystemet (Dir. 1978: 84). I delegationens uppdrag ingår också att föreslå de ändringar i sparsystemet som uppföljningen ger anledning till. Utskottet har inhämtat att riksgäldskontorets lönsparkommitté f. n. lägger huvuddelen av tillgängliga medel för information på information om lönsparandet på skattefondkonto.

Något initiativ från riksdagens sida i denna fråga är enligt utskottets mening inte erforderligt. Motionen 1110 avstyrks.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen avslår motionen 1978/79: 1110,
2. att riksdagen till *Lönsparande m. m.* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 111 000 000 kr.

Stockholm den 13 mars 1979

På finansutskottets vägnar

BJÖRN MOLIN

Närvarande: Björn Molin (fp), Kjell-Olof Feldt (s), Knut Johansson (s), Torsten Gustafsson (c), Arne Pettersson (s), Anton Fågelsbo (c), Arne Gadd (s), Knut Wachtmeister (m), Per-Axel Nilsson (s), Anita Gradin (s), Olle Wästberg i Stockholm (fp), Rune Rydén (m), Maj-Lis Landberg (s) och Axel Kristiansson (c).

Reservation

vid *punkten 2* (Statistiska centralbyrån: Statistik, register och prognoser) beträffande *anslaget* av Knut Wachtmeister och Rune Rydén (båda m) som anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar med "Utskottet behandlade" och på s. 10 slutar med "motionen 1700" bort ha följande lydelse:

De politiska partierna som åtnjuter ett omfattande statligt ekonomiskt stöd har inte visat sig vara villiga att betala SCB för fortsatta parti-sympatiundersökningar. Enligt utskottets mening är dessa undersök-

ningar således inte av så stort värde för partierna att det motiverar de relativt höga årliga kostnaderna för mätningarna. Mot bakgrund härav tillstyrker utskottet motionen 1700. Anslaget bör med anledning härav räknas ned med 1 350 000 kr.

dels utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *anslaget* att riksdagen med anledning av regeringens förslag och motionen 1978/79: 2104 yrkandet 2 samt med bifall till motionen 1978/79: 1700

a. till *Statistiska centralbyrån: Statistik, register och prognoser* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 203 575 000 kr.,

b. som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört beträffande dispositionerna av anslaget.

Särskilt yttrande

vid *punkten 2* (Statistiska centralbyrån: Statistik, register och prognoser) beträffande *anslaget* av Kjell-Olof Feldt, Knut Johansson, Arne Pettersson, Arne Gadd, Per-Axel Nilsson, Anita Gradin och Maj-Lis Landberg (alla s) som anför:

Vi har i första hand ansett att anslaget Statistiska centralbyrån: Statistik, register och prognoser bort räknas upp med 480 000 kr., motsvarande kostnaderna för en intermitterad utbyggnad av de löpande inkomstfördelningsundersökningarna med uppgifter om förmögenheternas fördelning och sammansättning bland fysiska personer. En besparing av samma storleksordning är enligt vår mening möjlig att genomföra genom en minskning av SCB:s utvecklingsarbete avseende lantbruksstatistiken, vilket föreslagits i motionen 2105.

Då det i jordbruksutskottet visat sig finnas en majoritet för att avstyrka motionen 2105 har vi kunnat godta en lösning som innebär att den i motionen 2104 föreslagna utbyggnaden av de löpande inkomstfördelningsundersökningarna kommer till stånd, men att utrymme här för skapas genom en omdisposition inom nu förevarande anslag.